

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Literatura

Zimola, D., 2003: Jihlava, Jihlava, parkán u domů v Kosmákově ul. č. 39, 41, Nálezová zpráva č. 51-03, ulož. v archivu Muzea Vysočiny Jihlava.

Řeka Jihlava, ul. Romana Havelky. Novověk. Výrobní areál. Ojedinelý nález.

Záchranný archeologický výzkum byl prováděn po poklesu vodní hladiny v korytě řeky Jihlavy v létě roku 2003. Ze dna byl vyzvednut opracovaný kámen o velikosti 70 x 50 cm, v jehož horní části se nacházel 11 cm hluboký vyvrtaný kruhový otvor. Zatímco spodní část zůstala neopracovaná a byla zřejmě zasazena do země, horní část sloužila s největší pravděpodobností jako mlecí plocha. Jedná se tedy zřejmě o spodní část kamenného mlýna, který sloužil ve stříbrorudné huti. Vzhledem k tomu, že nenese stopy po drážkování, nemůžeme jednoznačně říci, zda sloužil k mletí rudy. V okolí kamene bylo nalezeno větší množství černých skelně lesklých strusek, které jsou tvořeny převážně křemičitým sklem. Spolu se struskami byla nalezena ruda s malým obsahem sulfidů. Jedná se tedy s největší pravděpodobností o barytovou žilovinu s pyritem nebo galenitem. Malý obsah stříbra ve struskách nahrává hypotéze o velmi dobré tavbě žiloviny. Nálezovou situaci můžeme rámcově datovat do období novověku (16.-18. století).

Chemické analýzy strusek a určení rudy provedl Karel Malý.

David Zimola, M Vysočiny Jihlava

Literatura

Zimola, D., 2003: Jihlava, Řeka Jihlava, ul. Romana Havelky, nálezová zpráva č. 72-03, ulož. v archivu NZ MVJ.

Resumé

Jihlava (Bez. Jihlava), Die Kapelle „Bolestné Panny Marie“ bei der Jakobskirche, Jakubské-Platz. Neuzeit – 18. Jahrhundert. Krypta – Friedhof. Rettungsgrabung.

Jihlava (Bez. Jihlava), Komenského-Strasse Nr. 31, Siedlung. Spätmittelalter, Neuzeit – 15-16. Jahrhundert. Rettungsgrabung.

Jihlava (Bez. Jihlava), Die Jakobskirche, Jakubské-Platz. Neuzeit – 18. Jahrhundert. Friedhof. Rettungsgrabung.

Jihlava (Bez. Jihlava), Kosmákova-Strasse Nr. 39-41. Spätmittelalter, Neuzeit, 15-16. Jahrhundert. Siedlung, Rettungsgrabung.

Jihlava (Bez. Jihlava), Fluss Jihlava, Neuzeit, Siedlung, Rettungsgrabung.

KARVINÁ (k. ú. Fryštát, okr. Karviná)

Příčná a Fryštátská ulice. Středověk. Město. Záchranný výzkum.

Ve dnech 22. 8. 2003-23. 9. 2003 proběhl v rohové parcele (č. 114/1) vymezené ulicemi Příčnou a Fryštátskou v Karviné –

Fryštátě záchranný archeologický výzkum, který byl vyvolán stavbou zahradní restaurace v prostoru za budovou radnice, kde se dnes nachází Městské státní zastupitelství. Z důvodu kladení kanalizačního potrubí a umístění šachty pro lapač tuku byl po dohodě s investorem stavby, kterým byl Městský úřad statutárního města Karviné, započat archeologický výzkum.

Po odstranění svrchních novověkých vrstev se přibližně v hloubce 1,20 m od nynější úrovně povrchu objevily pozůstatky dřevěné konstrukce, která představovala zbytky hatě. Ta byla překryta středověkou kulturní vrstvou ze 14. století. Hatě byla nesena roštem tvořeným ze svislých trámů vetknutých do rostlého terénu, který byl na lokalitě tvořen písčitým jílem. Při záchranném výzkumu byla zachycena jedna řada těchto svislých nosných prvků, která byla situována ve směru východ-západ, čili od náměstí T. G. Masaryka směrem k Příčné a Fryštátské ulici. Konstrukce byla zpevněna i v příčném směru severojižním. Na takto provedenou „pilotáž“ byly posláze kladeny trámy, které vytvořily jakousi roštovou konstrukci. Na ně byly příčně kladeny drobné latě, které plnily funkci svrchní krycí plochy. Při archeologickém výzkumu se nepodařilo zjistit, jakým způsobem byly jednotlivé části konstrukce k sobě přichyceny. Je však pravděpodobné, že byly na sebe kladeny volně, a to bez jakýchkoliv spojovacích součástí. Nález hatě nás může informovat o komunikační spojnici, která vedla od fryštátského náměstí (nynějšího náměstí T. G. Masaryka) směrem k ulici Fryštátské, která představovala část staré obchodní stezky vedoucí od severozápadu k jihovýchodu. Fryštát vznikl někdy mezi léty 1281 a 1305 na křižování několika důležitých cest vedoucích jednak na východ přímo do Slezska, jednak na jihovýchod přes Těšín tamtéž, případně na Slovensko nebo do vnitrozemí. Vznik hatě lze dle keramického materiálu získaného z vrstev, které jí překrývaly, datovat do průběhu 14. století.

Jiří Juchelka, NPÚ Ostrava

Literatura

Kuča, K. 1997: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, II. díl, H – Kole, Praha, 826-827.

Resumé

Karviná – Fryštát (Bez. Karviná), Fryštátská/Příčná Strasse, Stadt. Spätmittelalter. Rettungsgrabung

KUNOVICE (okr. Uherské Hradiště)

Kostel sv. Petra a Pavla. Středověk, novověk. Zjišťovací sondáž.

Městský úřad v Kunovicích inicioval archeologický výzkum v kostele sv. Petra a Pavla v Kunovicích. Výzkum byl vyvolán rekonstrukcí stávající podlahy v prostoru kněžiště před oltářem a probíhal v průběhu měsíce září 2003.

Po skrývce stavební suti, která se nacházela pod podlahou v prostoru kněžiště, a po začistění plochy, se zde vyrýsovaly obrysy dvou barokních krypt. Po levé oltářní straně byla zdokumentována krypta o rozměrech 250 x 110 cm a hloubce 120 cm, která byla již dříve vybrána na žluté jílovité podloží promísené pískem. Krypta byla zděná z červených cihel a ukončena na vrchní straně valeným obloukem z téhož mate-

riálu. Neobsahovala žádný archeologický ani antropologický materiál.

Druhá krypta byla začistěna a odkryta v místech, kde stojí během mše obětní stůl, přímo uprostřed kněžiště. Krypta měla rozměry 138 x 90 cm a hloubku 125 cm. Její odkryv probíhal postupně po jednotlivých vrstvách o mocnosti 10 cm. Ani zde se nepodařilo objevit žádný archeologický ani antropologický materiál. Krypta byla začistěna až na žluté jílovité podloží, zášyp tvořil stavební rum promísený žlutým pískem a částečně i hnědou hlinou. Obě krypty byly dokumentovány polohopisně i fotograficky.

Na pravé oltářní straně, v blízkosti vítězného oblouku pod kazatelnou byla vyměřena sonda těsně u základů kostela o rozměrech 200 x 100 cm. Sonda měla zjistit charakter a případně i stáří základového zdiva kostela. Výkop sondy probíhal opět po jednotlivých vrstvách o mocnosti 20 cm. Bylo dosaženo hloubky 250 cm od normální úrovně podlahy kostela, skutečná hloubka sondy činila jen 205 cm; zbylých 45 cm tvořila stavební navážka pod bývalou podlahou kostela. Na protější straně v profilu výkopu se vyrýsovala část valené klenby a pravděpodobně další krypty, která ovšem nebyla zkoumána. Základ kostela byl tvořen masivními, převážně pískovcovými kameny kladenými na hrubou maltu tmavě šedého až hnědého zabarvení. Základy byly kompaktní a sahaly do proměnlivé hloubky 125-145 cm od úrovně povrchu v okolí výkopu a měly charakter gotického zdiva. Zbytek profilu výkopu byl tvořen kompaktním šterkovým podložím. Sonda byla zakreslena a fotografována, včetně základů kostela.

V místech pravé paty vítězného oblouku pod kazatelnou, ve vzdálenosti 60 cm přímo u jižní stěny výše uvedené sondy, byl zachycen výstupek téhož zdiva směrem do kněžiště, tj. kolmo na základy kostela. Výstupek sahal do délky 70 cm a hloubky 104 cm; navazoval na cihlové zdivo vedlejší nezkoumané krypty. V prostoru výkopu sondy u základů zdiva nebyly objeveny žádné nálezy archeologického charakteru.

Výzkum ve farním kostele sv. Petra a Pavla v Kunovicích potvrdil jeho gotické stáří. To koresponduje s údaji písemných pramenů, uvádějících zde k r. 1235 faráře královny Konstancie jménem Bartoloměj. Z vnitřní strany kostela se nepodařilo prokázat základy starší než vrcholně středověké stavby, které jsou uváděny na základě dřívějších výkopů (zejména Viléma Hrubého z roku 1958) z vnější strany kostela.

Miroslav Vaškových, SM Uherské Hradiště

Resumé

Kunovice (Bez. Uherské Hradiště), Pfarrkirche von St. Peter und Paul. Mittelalter, Neuzeit. Vorläufige Sondierung.

LIPNÍK NAD BEČVOU (k. ú. Podhoří, okr. Přerov)
„Za Lískem“. Právek-novovek ?. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během letní sezóny 2003 zaměstnanci Archeologického centra v Olomouci působili na několika akcích majících za účel archeologický dohled a eventuelní záchraný výzkum.

Mezi zkoumaná naleziště patří také lokalita Lipník nad Bečvou V– Podhoří, trať „Za Lískem“. Lokalita se nachází cca 8 km severovýchodně od Lipníka nad Bečvou a cca 5 km na západ od Hranic, na mírném S-J orientovaném svahu u úpatí

Oderských vrchů v nadmořské výšce 326,00-335,00 m. Východní okraj lokality obtékán potokem Žabníkem hraničí se zkoumanou lokalitou Milenov 2 „Karbel“.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, mapový list 25-11-25; v souřadnicích Z sekční čára: J sekční čára – 325 mm : 355 mm, 336 mm : 364 mm, 347 mm : 373 mm, 348 mm : 368 mm.

Během výzkumu bylo prozkoumáno 22 malých a středních objektů s pravidelnými oválnými a kruhovými půdorysy a většinou mísovíťnými profily. Objekty byly koncentrovány ve dvou skupinách, v západní části skryté plochy a v části východní u potoka. Kromě jednoho objektu, ve kterém byla nalezena atypická keramika, výplně jam neobsahovaly datující materiál, takže je datace lokality problematická.

Arkadiusz Tajer, AC Olomouc

Resumé

Lipník nad Bečvou (Kat. Podhoří, Bez. Přerov), „Za Lískem“. Urzeit-Neuzeit?. Siedlung, Rettungsgrabung.

LIPNÍK NAD BEČVOU (okr. Přerov)
Zámek. Novovek. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum V Lipníku na Bečvou byl vyvolán stavební úpravou zámecké budovy č.p. 358, která se nachází na Bratrské ulici. Sídlo je evidováno ve státním seznamu kulturních památek okresu Přerov pod r. č. 461/1. Záměrem rekonstrukce bylo jeho využití jako kanceláře pro pověřený úřad s rozšířenou působností. Záchraný archeologický výzkum proběhl ve dnech 20. 1.-23. 1., 24. 2. a 25. 3. 2003.

Archeologické práce probíhaly podle postupu stavebních prací. Nejdříve byl v měsíci lednu proveden výzkum v někdejší umývárně, kde měl být postaven výtah. Jeho šachta v severozápadním rohu místnosti měla zasáhnout 1,50 m pod úroveň stávajících podlah, což vyvolalo záchranou akci. Po odstranění podlah a jejich betonového podkladu byla odhalena sutová vrstva, z níž vyčnívaly plastové roury pro odpadní vodu. Následovalo vyměření a vykopání sondy v místě budoucí šachty. Po odstranění vrstvy stavební suť mocné 0,76 m bylo odkryto jílovité podloží a relikt kamenné zdi. Tato konstrukce byla zdokumentována a poté rozebrána, neboť by překážela při výstavbě výťahu. Díky potřebě nalezení základových spár okolních zdí byla vyhloubena malá sonda v témže koutě místnosti. Západní zeď je zahloubena do podloží 0,30 m, zatímco základ severní až 80 cm.

Dne 24.2. 2003 proběhl výzkum na nádvoří zámku, neboť při výkopových pracích byl narušen kamenný kanálek. Nalezená konstrukce byla zkoumán jen v řezu, který byl dokumentován na stěně nového výkopu, jehož hloubka dosahovala 1,60 m a šířka 0,90 m. Tento výkop směřoval v době archeologického výzkumu podél západní poloviny zámku, a to až k průjezdu, který vede na ulici Bratrskou. Při práci na výše zmíněném výkopu došlo k částečné destrukci kanálku. Vzhledem k tomu, že se od místa jeho dokumentace po cca 3-5 m stáčí směrem k jihovýchodu, vede patrně směrem k blízké vodoteči Loučka, kde zřejmě i vyúsťuje.